

Nurmijärvi

Talousarvion- ja suunnitelman 2022-2024 laadintaohje

Talous- ja strategiapalvelut

15.4.2021

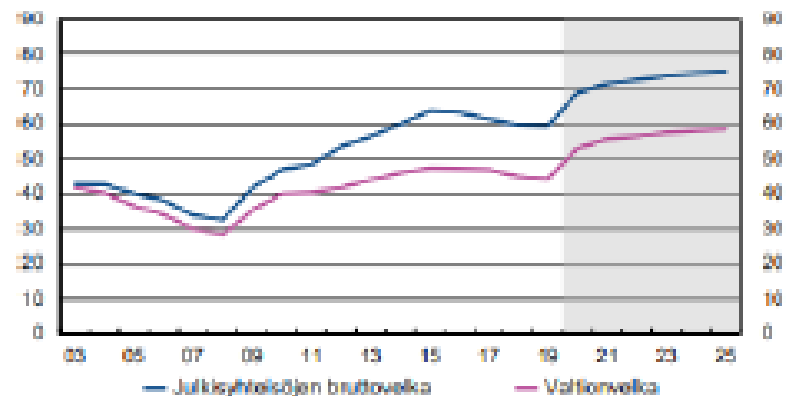
& 16.6.2021

Taloudelliset lähtökohdat taloussuunnitelmakaudella - Kansantalous

- BKT: ennustetaan supistuvan 3,3 % vuonna 2020. BKT:n ennustetaan kasvavan 2,5% vuonna 2021 ja maltillistuvan vuoden 2022 jälkeen.
- Pandemia on iskenyt kovaa maailmantalouteen ja Suomi on selvinnyt suhteellisen hyvin verrattuna muihin maihin.
- Keskipitkällä aikavälillä talouskasvu tulee hiipumaan
- Julkisyhteisöjen velka suhteessa BKT:hen kasvoi huomattavasti vuonna 2020. Velkasuhteen kasvun ennakoidaan hidastuvan, kun pandemia väistyy.

	2019	2020**	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
BKT markkinahintaan, määrän muutos,%	1,1	-3,3	2,5	2,0	1,4	1,4	1,3
Bruttokansantuote, mrd. euroa	241	235	245	253	261	270	279
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,0	0,3	1,0	1,4	1,6	1,6	1,7
Työttömyysaste, %	6,7	7,8	8,0	7,6	7,2	7,0	6,8
Työllisyysaste, %	72,5	71,5	71,5	72,3	72,8	73,2	73,4
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-1,0	-6,1	-5,2	-3,3	-2,6	-2,2	-2,0
Valtio	-1,2	-6,1	-4,9	-2,8	-2,4	-2,0	-1,7
Paikallishallinto	-1,1	0,0	-0,6	-1,0	-0,8	-0,8	-0,8
Sosiaaliturvarahastot	1,4	-0,1	0,3	0,5	0,6	0,6	0,6
Rakenteellinen jäämä, suhteessa BKT:een, %	-1,4	-4,0	-3,9	-2,6	-2,1	-1,9	-2,0
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	59,3	69,0	71,4	72,5	73,6	74,4	75,0
Valtionvelka, suhteessa BKT:een, %	44,2	53,1	55,6	56,3	57,3	57,9	58,3
Tuotantokuilu, % potentiaalisesta tuotannosta ¹	0,6	-3,6	-2,2	-1,2	-0,9	-0,4	0,0

Julkisyhteisöjen velka suhteessa BKT:een, %

Taloudelliset lähtökohdat taloussuunnitelmakaudella 2022-2024 Nurmijärven kunta

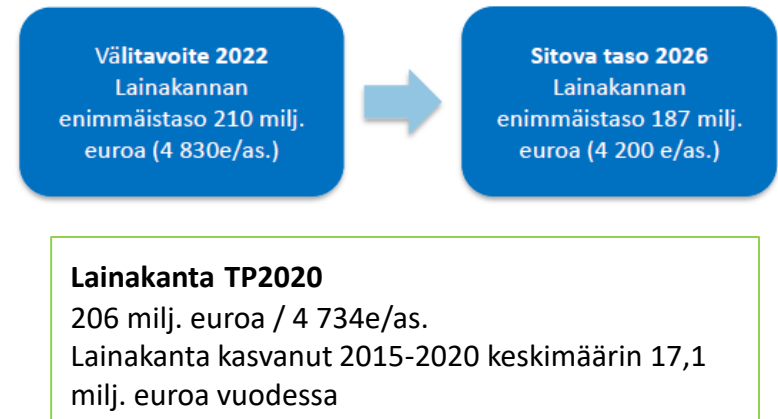
- Vuodet 2018 ja 2019 alijäämäisiä yhteensä 27,8 milj. euroa. Vuoden 2020 ylijäämä investointivarausten jälkeen oli 1,7 milj. euroa valtion koronatuista johtuen. Ilman tukia tulos olisi ollut n. 8,5 milj. euroa alijäämäinen
- Käyttötalousmenot kasvaneet viimeisen kolmen vuoden aikana huomattavasti aiempaan verrattuna. Vuoden 2020 kasvuprosentti oli vuosien 2012-2016 kasvuprosenttien tasolla.
- Verotulojen kehitys ollut vuosina 2017-2019 erittäin verikkaista (verotulojen muutos +7,1 milj. euroa) ja vuodelle 2020 tehdyistä veronkorotuksista ei saatu koronasta johtuen kaikkia hyötyjä irti (kunnallisvero -4,6 milj. euroa talousarvioon nähden).
- Lainakannan kasvu vuosina 2017-2020 52,9 milj. euroa.
- Kunnan pitkän aikavälin talousennusteessa tulevat vuodet näyttäytyvät merkittävästi alijäämäisinä, jonka vuoksi vuonna 2020 käynnistettiin talouden tasapainottamistyö. Vuoden 2020 koronatuot tarjosivat hetkellisen helpotuksen talouden tasapainotukseen, mutta tulevina vuosina tasapainotuksen merkitystä ei voi korostaa liikaa.

NUUKA-ohjelma 2020-2026

- Tavoitteena velkaantumisen hidastaminen ja lainakannan kääntäminen lopulta laskuun.
- NUUKA-ohjelman mukaisen lainakannan välitavoitteen ja sitovan tason saavuttaminen hyvin epätodennäköistä.
- Tästä johtuen on vuonna 2020 käynnistetty NUUKA-ohjelman päivitys ja NUUKA:n toimenpidesuunnitelman valmistelu. Toimenpidesuunnitelma vahvistettiin tammikuussa 2021 ja NUUKA-ohjelman päivittämisestä päätetään marraskuussa 2021.

Lainakantatavoitteet vuosille 2022 ja 2026

Nurmijärvi

BUDJETOINTITEKNISET OHJEET

NUUKA-toimenpideohjelman huomioiminen kehys- ja talousarviovalmistelussa

- NUUKA:n toimenpidesuunnitelman sisältää käyttötalouden sopeutustoimet vuosille 2021-2025.
- Talousarviokehysten valmistelussa tulee huomioida asetut toimenpiteet.
- Toimenpidesuunnitelman toimeenpanon suunnittelulle ja raportoinnille on rakennettu erillinen raportointipohja ks. [raportointipohja](#).
- Raportointipohjassa on annettu pohjan täyttöohjeet.
- Raportointipohjan täyttäminen voidaan aloittaa kehysvalmistelun yhteydessä. Pohja tulee olla viimeistään täytettynä elokuun loppuun mennessä toimialojen ja liikelaitosten talousarvioesitysten valmistumisen yhteydessä.

Talousarviokehys 2022 – Käyttötalouden valmistelu

- Taloussuunnitelman 2022-2024 valmistelu käynnistyy investointien suunnittelulla sekä talousarviokehysten muodostamisella.
- Toimialat antavat oman ehdotuksensa kehyksestä 10.5.2021 mennessä, jonka jälkeen kehys käsitellään kunnan johtoryhmässä ja esitetään edelleen KH:n vahvistettavaksi. KH päättää kehyksestä 21.6.2021.
- Kehyksen valmistelussa tulee pidättäytyä palvelujen laajentamisesta ja palvelutason parantamisesta kunnan heikosta taloustilanteesta johtuen.
- Valmistelun pohjana käytetään TA2021 ja TPE2021 lukuja.
- Toimialojen ja liikelaitosten tulee huomioida kehusehdotuksissaan palkkojen yleiskorotusvaraus. Virka- ja työehtosopimukset päättyvät 28.2.2022, jonka myötä palkkoihin kohdistuu korotuspaineita. Varma tieto kustannusvaikutuksista saadaan vasta vuoden 2022 puolella.
 - TA2021 henkilöstömenot * 1,5%

Talousarviokehys 2022 – Käyttötalouden valmistelu

- Sosiaalivakuutusmaksut 2022 (ennakkotieto)
 - Sairausvakuutusmaksu 1,42
 - Työttömyysvakuutusmaksu 1,90
 - KuEL palkkaperusteinen eläkemaksu 16,85
 - KuEL eläkemenoperusteinen eläkemaksu 3,95
(budjetoidaan erillisten ohjeiden mukaisesti)
 - VaEL-maksu 16,26
 - Muut keskimäärin 0,7

Talousarviokehys 2022 – Sisäiset erät

- Uudet kohteet huomioitava, parannukset + uudiskohteet (Esim. Metsola, Maaniitun peruskorjaus)
- Sisäisiin vuokriin korotusta 1 % (korjaus- ja uudiskohteissa saattaa olla myös suurempia korotustarpeita)
- Aleksian hinnoittelun muutokset:
 - Koronasta johtuen Aleksian taseeseen kertynyt huomattavasti alijäämää vuoden 2020 osalta
 - Alijäämä pyritään kattamaan erillisen kattamissuunnitelman mukaisesti vuosien 2021-2024 aikana
 - Toimialojen tulisi huomioida 2022 kehusehdotuksessa Aleksian veloitusten osalta **1 %** korotus TA2021-lukuihin verrattuna
 - Aleksia antaa tarkemmat arviot sisäisistä eristä talousarviovalmistelun edetessä

Talousarviovalmistelun aikataulu

Paivittämättä
Paivitetty

TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA LAADINTA-AIKATAULU 2022 - 2024

Aikataulu 2022		
HUHTIKUU	vko 15	Sisäisten erien budjetoitintilaprosessi käynnistyy
	14.4.2021	Talousarviokehityksen valmisteluohjeen ja sisäisten erien arviointipohjien julkaisu
	14.4.2021	Palveluiden järjestämissuunnitelman päivittystyön käynnistäminen - ohje + pohjat
	26.4->	Toimialakohtaiset neuvottelut (kunnanjohtaja, talousjohtaja) Neuvotteluissa käydään läpi TP2020, TP-ennuste 2021 + alustava kehusehdotus
TOUKOKUU	14.4.2021	Toimitilainvestointien tarveselvitykset tilakeskukseen
	vko 15 ->	Investointiryhmä käsittelee tarveselvitykset
	10.5.2021	Toimialojen ja liikelaitosten kehusehdotusten määräaika Pohja Teams-alustalle
	17.5.2021	FPM syöttöpohjat auki (Varsinainen budjetointi käynnistyy kesäkuun puolessa välissä)
	31.5.2021	Talousarvion laadintaohje tiedoksi valtuustolle, esittely kyselytunnilla
KESÄKUU	2.6.2021	Palvelujen järjestämissuunnitelman materiaalit valmiina toimialojen ja liikelaitosten osalta (palvelutuotantokortit, suoritteet + tekstit)
	3.6.2021	Toimialojen ja liikelaitosten talousarvioesitysten laadinta voidaan aloittaa
	3.6.2021	Taloustasaavien kokous - talousarvion laadintaohjeen läpikäynti
	9.6.2021 - 16.6.2021	Esitys investointiesityksistä valmiina
	21.6.2021	kh Kunnanhallitus hyväksyy palveluiden järjestämissuunnitelman ja talousarvion valmisteluohjeen vuosille 2022 - 2024.
	22.6./17.2021	Investointien käsittely teknisessä lautakunnassa
ELOKUU	12.8./19.8.2021	Taloustasaavien kokous -syksyn aikataulujen läpikäynti
	17.8.2021	jory Luonnokset valtuustoon nähdn sitoviksi tavoitteiksi. Katsaus toimialojen ja liikelaitosten talousarviovalmisteluun ja vuositavoitteiden asetantaan.
	1.9.2021	Toimialojen ja liikelaitosten talousarvioesitysten luvut syötetty FPM-järjestelmään
	1.9.2021	Tekstiosiot kirjoitettu Teams-alustalta löytyviin pohjiin, josta talouspalvelut kokoaa ne yhteenvedoksi.
SYYSKUU	2.-3.9.2021	Talouspalvelut kopioivat toimialojen/liikelaitosten ta-esitykset talteen ja avaavat uuden syöttöpohjan lauta-/johtokuntien talousarvioesityksille (toimialojen esitykset pohjalukuina) Tiketti Sarastiaan kopioinnista
	10.9.2021	Henkilöstöesitykset toimitetaan henkilöstöpalveluihin henkilöstöpäällikkö Leena Ojalalle
	10.9.2021	Tytäryhtiöiden tietojen palautus talouspalveluihin (talouspalvelut@nurmijarvi.fi)
	13.9.2021	kv Valtuuston talousseminaari (kyselytunnin yhteydessä)
	19.9.2020	Toimialojen lausunnot teknisen lautakunnan investointiesityksestä
	19.9.2021	Toimielinten (lauta- ja johtokunnat) talousarvioesitykset käsiteltynä
	19.9.2021	Lauta- ja johtokuntien talousarvioesitykset tallennettuna FPM-järjestelmään ja tekstimuutokset tehtynä Teams-alustalle
	20.-22.9.2021	Talouspalvelut kopioivat lauta- ja johtokuntien ta-esitykset talteen ja avaavat uuden syöttöpohjan kunnanjohtajan talousarvioesitykselle Tiketti Sarastiaan kopioinnista
	22.-24.9.2021	Kuntatasoiset käyttötalouden- ja investointitalouden laskelmat sekä tulos- ja rahoituslaskelma
	20.9.2021	kh Luonnokset valtuustoon nähdn sitoviksi tavoitteiksi
	27.-28.9.2021	jory Kunnanjohtajan talousarvioesityksen valmistelu johtoryhmässä
	29.9.-1.10.2021	Toimialat tekevät tasapainotuksesta aiheutuvat tekstimuutokset Teams-alustan pohjiin (KJ:n talousarvioesityksellä oma kansio)
LOKAKUU	4.10.-12.10.2021	TA-kirjan koostaminen ja lopulliset laskelmat (talouspalvelut)
	5.10.2020	ytr Yhteistyöryhmä käsittelee kunnanjohtajan talousarvioesityksen ja henkilöstösuunnitelman -->
	25.-27.10.2021	kh Kunnanjohtajan talousarvioesitys kunnanhallituksessa
	28.10.-3.11.2021	Talousarviokirjan koostaminen; tekstimuutokset ja laskelmat (talouspalvelut). Lähetys jorylle
	26.10.2020	kv Kyselytunnilla talousarvion esittely
	28.10.2020	TA-kirjojen monistus valtuustolle (heti aamusta)
	3.11.2021	kv Kunnanhallituksen talousarvioesityksen jakelu valtuustolle
MARRASKUU	15.11.2021	kv Valtuuston kyselytunti. Talousarvion ja veropäätösesityksen esittely
	17.11.2021	kv Valtuuston talousarviokäsittely, veropäätökset
	17.-30.11.2021	Lopullisen talousarviokirjan koostaminen
JOULUKUU	7.12.2021	kh Talousarvion täytäntöpano-ohjeet
	31.12.2021	Liikelaitosten johtokunnan hyväksyvät lopullisen talousarvion

Talousarviovalmistelun vaiheistus

Talousarviovalmistelu on vaiheistettu viiteen vaiheeseen

1. Toimialan/Liikelaitoksen kehysperusteinen talousarvioesitys (1.9.2021)
2. Lauta- ja johtokuntien talousarvioesitys (2.9.-19.9.2021)
3. Kunnanjohtajan talousarvioesitys (20.9.-1.10.2021)
4. Kunnanhallituksen talousarvioesitys (25.10-3.11.2021)
5. Valtuuston talousarvio (17.11.-30.11.2021)

Budjetointitasot ja pyöritykset (FPM-budjetoinnissa)

- Tasot samat kuin aiemmin: toimiala -> tulosalue -> tulosityksikkö -> kustannuspaikka -> toiminto/seuranta.
- Pyöritykset tehdään käyttötaloudessa 10 euron tarkkuudella, kuitenkin palkat 100 euron tarkkuudella. Investointihankkeet pyöristetään 1 000 euron tarkkuudella, irtain omaisuus 100 euron tarkkuudella.

Talousarviokirjassa esitettävät osat toimialoittain ja liikelaitoksittain + henkilöstösuunnittelu

- Toimialojen suoritteet ja niiden hinnat (linjassa palvelujen järjestämissuunnitelman kanssa)
- Yhteenvetotaulukko keskeisistä muutoksista verrattuna vuoteen 2021, joilla on vaikutusta määrärahoihin ja tuloarvioihin
- Henkilöstösuunnittelua varten toimialat kokoavat erikseen toimitettavaa henkilöstösuunnittelutaulukkoon esitykset uusista vakansseista

Suunnitelmavuosien 2023 ja 2024 budjetointi

- Suunnitelmavuosien budjetoinnissa tulee huomioida NUUKA-ohjelmaan pohjautuvat käyttötalouden kasvurajoitteet, joiden perusteella käyttötalouden nettomenojen (toimintakate) muutos nykyisten talousennusteiden perusteella on kunnan omien toimialojen osalta -1 % vuosina 2023 ja 2024. Budjetoinnissa tulee myös ottaa huomioon NUUKA-toimenpideohjelman toimenpiteet.
- Suunnitelmavuosien budjettiennusteen tulee perustua todellisten kustannusmuutosten arviointiin. Siten tuotto- ja kululajien korottamista kiinteillä prosenteilla tulee ehdottomasti välttää. Indeksikorotuksia voidaan hyödyntää laskennassa siltä osin, kun todelliset kustannusmuutokset seuraavat selvästi indeksejä esim. ostopalveluita koskevat hankintasopimukset, joissa vaihtuvat sopimushinnat on sidottu indeksimuutokseen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Toimialojen ja liikelaitosten sitovat vuositavoitteet esitetään talousarvion perustelutekstissä. Tavoitteet esitetään strategisten linjausten ja tavoitteiden mukaisesti toimialoittain.
- Tavoitteet kootaan talouspalvelujen erikseen toimittamaan pohjaan.
- Vuositavoitteiden asettamisessa tulee kiinnittää huomiota seuraavaan asioihin:
 1. Tavoitteen kytkeytyminen strategiaan eli toteuttaako asetettu tavoite kuntastrategian toteutumista
 2. Onko tavoite sellainen, että sitä voi mitata ja kuinka hyvin
 3. Tavoitteiden määrä ei korvaa laatua vaan päinvastoin. Usein muutama (esim. 1-3) huolellisesti asetettu tavoite (strategiaohjaavuus, mitattavuus) on parempi kuin monta strategiasta irrallista ja mitattavuudeltaan heikkoa tavoitetta.
 4. Onko asetettu tavoite realistinen sen toteuttamiseen osoitettuun määrärahaan ja aikatauluun nähden.
- Valtuusto vahvistaa talousarviossa tytäryhteisöille omistajapoliittiset tavoitteet. Tytäryhteisöt toimittavat aikataulun mukaisesti kunnalle talousarvion ja –suunnitelman (tulos- ja rahoituslaskelma, investointisuunnitelma) sekä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuosille 2022-2023.
- Tytäryhteisöjen tulee esittää ainakin seuraavat kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut: liikevaihto ja sen muutosprosentti, omavaraisuusaste, investointien tulorahoitusprosentti, lainakanta-arvio vuoden lopussa euroa ja per asukas. Nurmijärven Sähkö Oy:n osalta osinkotavoite säilyy nykyisellään. Johtoryhmä koordinoi sitovien toiminnallisten tavoitteiden laadintaa.

Talousarvioon liittyvä päätöksenteko ja asianshallinta

- Talousarvion asianumero Rattaassa: 1003/02.02.00/2021 – Nurmijärven kunnan talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2023-2024
- Asianumeroa käytetään toimielinten talousarviota koskevassa päätöksenteossa.

Nurmijärvi

Lisätietoja talousarvion valmistelusta:

Ville Rajahalme
Talousjohtaja

Erno Kontio
Taloussuunnittelupäällikkö